

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

Dr. Sanjivani Rajesh Mahale

For publication of research paper titled

विशेष शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या भूमिका आणि गरजांचा अभ्यास

Published in *Drishtikon* with ISSN 0975-119X

Vol. 12 Issue 7 Month May Year 2020

Impact Factor 5.60

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care.

SK Sharma

Editor

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUIndex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

विशेष शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या भूमिका आणि गरजांचा अभ्यास

Mr. Rahul Dalitrao Dhere
Ph.D. (Scholar)
Yashwantrao Chavan Maharashtra
Open University, Nashik
Email- rahuldhere11@gmail.com

Dr. Sanjivani Rajesh Mahale
Associate Professor,
Yashwantrao Chavan Maharashtra
Open University, Nashik
sanjivanirmahale@gmail.com

प्रस्तावना

भारत सरकारने दिव्यांग व्यक्तींना समान संधी देण्यासाठी कायदे केले आहेत. याचा प्रमुख उद्देश हा की दिव्यांगांचे सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक समावेशन करणे. १९५३ ते १९६४ या काळात समाज कल्याण विभागांतर्गत निवासी व अनिवासी विशेष शाळा काढण्यात आल्या. त्यात- अंध, कर्णबधीर, मतिमंद, अस्थिव्यंग व संमिश्र अपंगासाठी विशेष शाळा सुरु करून त्या शाळांना मान्यता व अनुदान देण्यात आले. भारतात इ.स.१८८७ मध्ये ऍनी शार्प या महिलेनी पहिली अंधांची विशेष शाळा 'स्कूल फॉर द ब्लाइंड' अमृतसर येथे सुरु केली. १९८७ मध्ये ही शाळा देहरादून येथे स्थलांतरित करण्यात आली आणि आता 'शार्प मेमोरियल स्कूल फोर द ब्लाइंड' या नावाने चालू आहे.

विशेष शाळेत विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक प्रगतीसाठी विविध मानवी घटक कार्यरत असतात. त्यात शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी असे दोन भाग करता येतील. शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी यांचा प्रत्यक्ष अथवा अप्रत्यक्ष दिव्यांग मुलांशी संबंध येतो. विशेष शाळेतील शिक्षकांना दिव्यांग मुलांच्या संदर्भात प्रशिक्षित केले आहे. परंतु शिक्षकेतर कर्मचारी प्रशिक्षित असल्याचे दिसत नाही किंवा त्यांच्या प्रशिक्षणाबाबत विचार झालेला नाही. म्हणून विशेष शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या गरजा व भूमिकांचा अभ्यास सदर शोधनिबंधात करण्यात आला आहे.